

VẤN ĐỀ TÁC GIẢ VÀ NHÂN VẬT VĂN HỌC TRONG TIỂU THUYẾT *NGƯỜI CHẬM* CỦA J.M.COETZEE

Nguyễn Thị Thanh Hiếu

Viện Sư phạm Xã hội - Trường Đại học Vinh

Tóm tắt. *Người chậm* của J.M.Coetzee là một tiểu thuyết siêu hư cấu. Nhiều câu chuyện liên quan tới sáng tạo văn chương được đặt ra trong tiểu thuyết, trong đó có vấn đề tác giả và nhân vật văn học. Bài viết phân tích quyền uy cũng như giới hạn của tác giả, nỗ lực của nhân vật vượt thoát khỏi tầm kiểm soát của tác giả và sự thay đổi của cả hai để xây dựng một mối quan hệ tích cực.

Từ khóa: tác giả, nhân vật, *Người chậm*, Coetzee.

1. Mở đầu

Gây ấn tượng mạnh với thế giới bởi hai giải thưởng Nobel Văn học vào các năm 1991 và 2004 của hai nhà văn Nadine Gordimer và John Maxwell Coetzee, nền văn học Nam Phi ngày càng khẳng định được vị thế của mình, hài hòa những giá trị riêng mang tính bản sắc với sự đổi mới, cách tân văn học theo xu hướng hiện đại. Với nhiều độc giả Việt Nam, nhắc đến văn học Nam Phi là nghĩ ngay tới J.M.Coetzee, dù từ năm 2006, Coetzee đã mang quốc tịch Australia sau mấy năm sinh sống và tham gia công tác giảng dạy tại đây. Ông là một trong những tên tuổi đáng kể của văn học thế giới hiện đại. 6 tác phẩm của Coetzee đã được chuyển dịch sang Tiếng Việt, kể từ năm 2004, cụ thể là: *In the Heart of the Country (Giữa miền đất ấy, 1977)*, *Life & Times of Michael K (Cuộc đời và thời đại của Michael K, 1983)*, *Age of Iron (Tuổi sắt đá, 1990)*, *Disgrace (Ruồng bỏ, 1999)*, *Waiting for the Barbarians (Đợi bọn mọi, 1980)*, *Slow Man (Người chậm, 2005)*. Giữa vô số những cách tân, thể nghiệm để tìm hướng đi cho văn chương thế kỷ mới, sáng tác của Coetzee vẫn có một dư vị riêng. Màu sắc truyền thống và tính chất hiện đại hòa quyện trong mỗi tác phẩm của ông, làm vừa lòng không chỉ những độc giả còn nhiều lưu luyến với văn chương cổ điển mà còn với cả những độc giả ưa phiêu lưu với cái lạ, cái mới.

Người chậm ra đời năm 2005, 10 năm sau đó, dịch giả Thanh Vân đã dịch tiểu thuyết này sang Tiếng Việt. Thoạt đầu, có thể thấy đây là tác phẩm dễ đọc bởi ở đó có một cốt truyện rõ ràng, nhân vật có lịch sử, các sự kiện, biến cố nhìn chung dễ nắm bắt. Nhưng càng đọc càng thấy đây là tác phẩm không đơn giản. Nhiều kỹ thuật viết hậu hiện đại được phô diễn một cách giản dị mà khéo léo; nhiều vấn đề lý luận văn học được tác giả đặt ra ngay trong tác phẩm, khiến cho *Người chậm* không chỉ là câu chuyện về những cuộc đời, mà còn là câu chuyện bàn về sáng tạo văn chương. Đây là một siêu hư cấu, một siêu tiểu thuyết khi nó đang bàn về chính nó. Tác giả và nhân vật văn học là một vấn đề nổi bật trong tiểu thuyết *Người chậm*. Coetzee đã đặt ra trong sáng tác của mình những câu hỏi liên quan tới tác giả và nhân vật: Rốt cục, tác giả đi tìm nhân vật hay nhân vật đi tìm tác giả? Tác giả có phải là người thấu hiểu lai lịch nhân vật?

Ngày nhận bài: 11/3/2020. Ngày sửa bài: 27/3/2020. Ngày nhận đăng: 10/4/2020.

Tác giả liên hệ: Nguyễn Thị Thanh Hiếu. Địa chỉ e-mail: thanhhiu.kv@gmail.com

Nhân vật có thể vượt thoát khỏi sự kiểm soát của tác giả? Sức mạnh thực sự của tác giả, trong mối quan hệ với nhân vật?... Những câu hỏi này, trên thực tế, là những vấn đề của một công trình về lý luận văn học, không phải của tiểu thuyết, không gian sống chủ yếu của các số phận, các cuộc đời.

Gần 15 năm ra đời, *Người chậm* đã thu hút nhiều nhà nghiên cứu tìm hiểu, đánh giá về nó. Đã có nhiều bài báo chuyên ngành viết về tiểu thuyết này của Coetzee, trong đó đặc biệt chú ý đến hai nhân vật chính, Paul Rayment và Elizabeth Costello. “Intertextuality and Other Analogues in J.M.Coetzee’s *Slow Man*” của tác giả C.Kenneth Pellow đăng trên *Contemporary Literature*, Volume 50, Number 3, Fall 2009, pp.528-552 là một bài viết công phu, dày dặn. Mặc dầu tiêu đề cho thấy mối quan tâm của tác giả đến vấn đề liên văn bản, nhưng bài viết vẫn dành những phân tích tỉ mỉ cho câu chuyện văn chương được luận bàn trong đó. Theo C.K.Pellow, “tính siêu hư cấu trong tiểu thuyết được thể hiện đậm đặc, tiểu thuyết này được viết bởi các nhân vật, mà sự hiện diện của nhà tiểu thuyết trong tác phẩm trên lại là nhân vật chính của một sáng tác trước đó của Coetzee” [1;529]. Tác giả bài viết đồng thời phân tích những hạn chế trong khả năng bao quát cuộc đời Rayment của nữ tiểu thuyết gia Costello, những khuyết thiếu dễ nhận thấy của người đàn bà này bên cạnh năng lực chi phối, áp đặt, khống chế người khác. Đọc *Người chậm* là đọc “một câu chuyện kép (double story)”, câu chuyện về cuộc đời nhân vật và câu chuyện về sáng tạo nghệ thuật nói chung, văn học nói riêng. Ở một bài viết khác, Coetzee được cho là đã tạo ra “một phác thảo”, “một khung tham chiếu” [2;556], từ đó nhắm tới các cuộc tìm kiếm về tính dục, người thân, và cả nhân dạng của các nhân vật trong tiểu thuyết. Người đọc phải có nhận thức đầy đủ, không chỉ về hành trình kiếm tìm của các nhân vật, mà cả hành trình đi tìm nhân vật của nhà văn... Có thể nói, *Người chậm* của Coetzee không đơn thuần nói về những phận người cô đơn trong xã hội hiện đại có nhiều bất trắc, mà còn đưa ra các quan điểm về sáng tạo văn học một cách thú vị và thuyết phục. Đây thực sự là một tiểu thuyết hấp dẫn, vừa mang hơi hướng cổ điển, vừa thấm nhuần tư tưởng cách tân, đổi mới.

2. Nội dung nghiên cứu

Nhân vật chính trong tiểu thuyết *Người chậm* là nhà nhiếp ảnh Paul Rayment, một người đàn ông 60 tuổi, không vợ con, không người thân thích, sau một tai nạn bất ngờ, phải cưa mất một chân. Cuộc sống của người-có-một-chân là một trải nghiệm oái oăm, nhưng cũng chứa đựng hàng loạt những bất ngờ, mà đáng kể nhất là mối quan hệ giữa ông với hai người phụ nữ: Marijana, người phụ nữ đã có chồng và ba con, làm điều dưỡng cho Rayment và Elizabeth Costello, ngoài 60 tuổi, một nhà văn viết tiểu thuyết, bước vào cuộc đời của Rayment vô cùng ngẫu nhiên và bí ẩn. Toàn bộ tiểu thuyết là những nhìn nhận, suy ngẫm của Rayment về cuộc sống khi bị hạn chế cả về không gian cũng như người tiếp xúc. Có thể cảm nhận rất rõ đời sống tâm hồn và tính cách của Rayment, tựa như việc ta đang gặp gỡ các nhân vật trong văn học cổ điển. Tuy nhiên, cảm quan cụ thể của nhân vật chính vẫn có nhiều khác biệt, nhất là trong mối quan hệ giữa Rayment với Costello. Đó là một lối tư duy phóng khoáng, mới mẻ, hấp dẫn, một cách khám phá về ý nghĩa của đời sống trong một cảnh ngộ bất thường cùng những nhận thức sâu sắc về hoạt động sáng tạo nghệ thuật.

Người chậm bàn nhiều về mối quan hệ giữa nhà văn và nhân vật. Cơ sở của nó, trước hết, là do tiểu thuyết có xuất hiện một nhà văn, bà Costello (khi tiểu thuyết đã qua 1/3 dung lượng). Từ nhân vật này, những câu chuyện về văn chương được nói đến một cách cụ thể và sâu sắc hơn, trở thành một “chủ đề” chính yếu trong các cuộc đối thoại.

Nhà văn đi tìm nhân vật hay nhân vật tìm đến nhà văn? Đây là băn khoăn được đặt ra ngay từ cuộc gặp gỡ đầu tiên giữa Rayment và Costello. Costello đến nhà Rayment rất đường đột: không quen biết nhau từ trước, không qua trung gian giới thiệu, không có một cuộc hẹn gặp, và đương nhiên, phía Costello là chủ động. Ban đầu, bà giới thiệu mình đến từ Thư viện Quốc gia,

nhưng ngay lập tức, bà thừa nhận ngay rằng: “Đấy chỉ là chuyện bịa... Tên tôi là Elizabeth Costello” [3;109]. Tiếp đó, Costello ngồi xuống và bắt đầu đọc thuộc lòng: “*Tai họa vô lấy ông từ bên phải, đột ngột, bất ngờ và đau đớn như một tia chớp điện, nhắc bóng ông khỏi chiếc đạp. Bình tĩnh nào! Ông tự nhủ lúc bay trong không khí, và vùn vùn*” [3;110]. Độc giả của *Người chậm* ngay lập tức buộc phải hồi nhớ lại đoạn này, và nhận ra rằng đây là đoạn mở đầu của tiểu thuyết. Họ bị buộc phải đưa vào cuộc, không chỉ với tư cách một người đọc thông thường, mà phải tham gia vào cấu trúc của truyện kể. Costello là ai? Là một nhân vật trong tiểu thuyết *Người chậm*, nhân vật nhà văn. Nhưng hơn thế, bà còn ở một vai khác, vai tổ chức câu chuyện trong tiểu thuyết này, khi bà đang thể hiện sự quán xuyến của mình tới toàn bộ diễn tiến, sự kiện của tác phẩm. Costello tìm thấy ở Rayment hình mẫu nhân vật chính cho cuốn tiểu thuyết đang ấp ủ: “Tôi tự hỏi, *Sao mình lại cần người đàn ông này? Sao không để ông ta yên, thanh thân lao xuống trên chiếc xe đạp, quên hẳn Wayne Bright hay Blight, chúng ta cứ gọi là Blight, rồ lên từ đằng sau hại đời ông ta và làm ông ta ngã nhào, đầu tiên là năm viên, rồi sau đó trở lại trong căn hộ này với những bậc thang bất tiện? Paul Rayment là ai với mình?*” [3;110]. Khi không trả lời được tại sao mình tìm đến Rayment, Costello chọn cách “đổ lỗi”: “Ông đã đến với tôi”. Ngay cả khi sự giận giữ của Rayment đã lên đến cực độ, Costello vẫn khẳng khái điều đó:

“- Rồi ngay khỏi nhà tôi, nếu nó làm bà méch lòng. Tôi vẫn không hiểu vì sao bà đến. Bà muốn gì ở tôi?

- Ông đã đến với tôi. Ông...

- *Tôi đã đến với bà ư? Bà mới là người đến với tôi!*

- ... Tôi xin lỗi. Tôi biết tôi là kẻ không mời mà tới. Ông đã đến với tôi, tôi chỉ có thể nói thế. Ông chợt lóe lên trong tôi” [3;116].

Có thể nói, việc lý giải nhà văn tìm đến nhân vật hay nhân vật tìm đến nhà văn, theo lý thuyết văn học, là điều không dễ dàng. Nói như Costello, nếu như cho Rayment vào một cuốn sách, bà sẽ đổi tên ông và một vài hoàn cảnh sống của ông, thêm vài lời phi báng, thế là đủ. Nhà văn, trên thực tế, không cần phải gặp một khuôn mẫu cụ thể để lấy đó làm nhân vật. Hư cấu là phương thức sáng tạo nghệ thuật của nhà văn. Do đó, tìm đến Rayment, bên cạnh việc để có thêm tư liệu và vốn sống, Costello còn muốn lắng nghe và chia sẻ với những bất hạnh và mất mát của người đàn ông cô độc. Cho nên, cách giải thích của bà rằng ông tìm đến bà, vẫn có sự hợp lý. Chính cảnh ngộ đặc biệt của Rayment, những cảm xúc nẩy nở đơn phương từ cá nhân Rayment dành cho cô giúp việc đảm đang, xinh đẹp Marijana đã thu hút Costello. Costello muốn tiếp cận, khám phá con người có tính cách đặc biệt là Rayment, người bị cưa chân nhưng kiên quyết không phẫu thuật lắp chân giả, người đam mê với nghệ thuật, nhất là nhiếp ảnh, và có những cách nhìn nhận sâu sắc đối với cuộc đời. Việc nhà văn đi tìm nhân vật, ngoài sự câu thúc do hoạt động sáng tạo, còn bởi sức hấp dẫn của hình tượng, của nhân vật. Nhà văn và nhân vật như bị hút lại với nhau, tìm đến nhau, là cảm hứng cho nhau. Càng về cuối tiểu thuyết, ta càng thấy rõ sự xuất hiện của Costello là một điều vô cùng cần thiết trong cuộc đời của Rayment, và chính ông cũng thâm biết ơn bà vì điều đó.

Vậy thực hư của việc Costello nắm bắt thông tin về nhân vật của mình như thế nào? Thoạt nhìn, Costello thể hiện mình là “người biết tuốt”, có thể bao quát và thâm tóm tắt cả. Không những tường tận về Rayment (kể cả cảm xúc thoáng qua của ông khi gặp một cô gái mù trong thang máy), bà còn hiểu rõ về Marijana, người phụ nữ có giáo dục, đã học hai năm ở Học viện Mỹ thuật Dubrovnik và có bằng Phục chế, về chồng của Marijana là Jokic, kỹ thuật viên, chuyên về kỹ thuật đồ cổ, có khả năng lắp ráp được một con vịt máy hai trăm năm, han gỉ và rời từng bộ phận, khiến nó kêu quang quác, đi lạch bạch và đẻ trứng như một con vịt bình thường... Sừng sốt trước những hiểu biết phong phú và chính xác của Costello, nhất là khi bà biết rõ về mình, Rayment đã nghĩ đến việc bị đọc trộm nhật ký: “Đường như Costello đang đọc nhật ký của ông. Cứ như ông giấu một cuốn nhật ký, còn người đàn bà này đêm đêm lên vào nhà ông và

đọc hết những điều bí mật của ông. Nhưng ông không ghi nhật ký, trừ khi ông viết trong mơ” [3;133]. Sức mạnh của Costello đã làm Rayment nghĩ mình bị “khống chế”. Bà hiểu tận chân tơ kẽ tóc những mơ ước, dự định đang ấp ủ trong tình yêu tuyệt vọng của Rayment dành cho cô giúp việc Marijana, những khát khao được thỏa mãn tính dục của ông khi nhìn một cô gái mù trong thánng máy, không những thế, bà còn “đóng vai” một tư vấn viên, khuyên nhủ và cảnh tỉnh trước vô số hão huyền của Rayment, muốn ông nhìn thẳng vào thực tế và nhận rõ bản chất của vấn đề. Có vẻ như Costello đang hoàn thành vai trò của một nhà văn cổ điển, không ngần ngại bước vào cuộc đời nhân vật, xông xáo can thiệp, xông xáo quyết định, như chính đó là cuộc đời của mình. “Đây là điều ông sợ: bà ta biết hết, từng li từng tý. Mụ già khôn kiếp! Lúc nào ông cũng ngỡ ông làm chủ bản thân, ai ngờ ông như con chuột ở trong lồng, lao theo đường này lối nọ, cầu nhau, với một mụ đàn bà trời đánh thánh vật không chế ông, quan sát ông, lắng nghe ông, ghi chép tỉ mỉ tiến triển của ông” [3;167]. Tuy vậy, dần dà, Costello lại lộ ra việc không có khả năng “toàn tri” như Rayment ban đầu nhằm tưởng. Vẫn có những khoảng thời gian trong cuộc đời của Rayment mà bà hoàn toàn không biết. Sự mù mờ này khiến cho nhà tiểu thuyết Costello lại mang dáng dấp của một nhà tiểu thuyết hiện đại: có nhiều điều tôi không biết, và tôi không ngần ngại thừa nhận những thiếu hụt ấy của bản thân.

“- Đây là một câu chuyện dài... Thế là tôi bỏ trường đại học và mua vé sang châu Âu. Tôi ở lại Toulouse với bà ngoại tôi và tìm việc trong một hiệu ảnh. Chính vì thế mà tôi bắt đầu làm nghề nhiếp ảnh. Nhưng bà biết hết rồi còn gì? Tôi nghĩ bà biết mọi việc về tôi.

- Chuyện này mới với tôi, Paul ạ, tôi đảm bảo đấy. Ông đến với tôi chẳng kèm theo câu chuyện nào. Một người đàn ông cụt chân và có mối tình không may với cô điều dưỡng, thế thôi. Cuộc sống trước kia của ông là một mảnh đất chưa khai phá” [3;267].

Rõ ràng, người viết, trong quá trình tổ chức tác phẩm, phải đối diện với một thực tế xảy ra là: diễn tiến của câu chuyện nhiều khi nằm ngoài ý đồ và tính toán từ đầu của anh ta. Câu chuyện, theo logic của nó, và logic của các nhân vật tham gia trong đó, vận hành theo một quy luật khác hẳn. Chúng xoáy vặn, cật vặn người viết, làm khó người viết, khiến cho người viết bối rối, do đó, việc người viết nhiều khi “lơ là”, “mơ hồ”, thậm chí “ngộ nhận” về những gì đã và đang xảy ra là điều có thể hiểu. Ở đây, dễ thấy *Người chặm* muốn “nhại” lại hình ảnh nhà văn trong văn chương cổ điển. Văn học thế kỷ XIX, mà tiểu thuyết của Balzac thường được xem là đại diện điển hình, thường xây dựng chân dung nhà văn “biết tuốt”. Họ có thể điều khiển thế giới nghệ thuật trong tác phẩm theo ý đồ của mình, cái bóng của họ bao trùm, lấn át, khiến cho đọc tiểu thuyết là thấy ngay hình ảnh của nhà văn, không che giấu, đang tổ chức, sắp xếp, bài trí sự việc. Tuy nhiên, Coetzee hoàn toàn không có ý đồ phục dựng lại hình ảnh nhà văn cổ điển trong tiểu thuyết của mình. Nhà văn của ông chỉ bắt chước nhà văn xưa ở cái vẻ bề ngoài, còn bản chất là khác hẳn. Đây cũng chính là bút pháp hậu hiện đại của Coetzee, thể hiện tương đối liền mạch trong cả hệ thống sáng tác.

Mối quan hệ giữa Costello và Rayment còn có nhiều điều đáng nói, đặc biệt là khi vai của mỗi người được chuyển cho nhau, hoặc cùng chuyển sang vai người nghe, người đọc. Khi Rayment dò đoán được rằng mình sẽ trở thành nhân vật của Costello, bắt đắ dĩ, ông phải trở thành người đọc tiểu thuyết của bà ta. Ông vào thư viện, nhẩn nại đọc, và cố gắng “liên kết” những gì được viết với thực tế xảy ra. Ông dò dẫm và thực sự mắc kẹt. Costello gần như “lấy lại” các nhân vật của các nhà văn khác để đưa vào tác phẩm của mình. “Bà ta bị làm sao thế nhỉ? Hay bà ta không hư cấu nổi các nhân vật của riêng mình?” [3;162]. Bản khoản này càng được củng cố, khi chính Costello đến thẳng nhà Rayment, khai thác tiểu sử của ông. Ông còn tìm đọc các ghi chép của bà, và “Ông không còn muốn biết thêm gì nữa. Lối viết này có một cái gì đó khiếm nhã, mực đen đậm ngả nghiêng lộn xộn, tràn qua cả lề: một cái gì đó bất kính, khiêu khích, để lộ ra thứ không thuộc về ánh sáng ban ngày” [3;166].

Khi đã hiểu rõ hơn về con người Costello, Rayment đã không còn ngần ngại chia sẻ câu chuyện đời mình với bà ta nữa. Lúc này, Rayment lại đóng vai là nhà tiểu thuyết, người kể chuyện. Vai của Costello, vì thế, chuyển sang vị thế người nghe, người tiếp nhận:

“- Tại sao ông lại chọn chuyện này để kể cho tôi hơn là các chuyện khác?

- Vì là chuyện thật.

- Tất nhiên là chuyện thật. Nhưng nếu là chuyện thật thì nó có ý nghĩa gì?... Nếu ông kể chuyện bịa tôi cũng không hề bớt quan tâm. Những lời dối trá của chúng ta tiết lộ nhiều hơn những lời nói thật... Nếu thật và giả như nhau, thì diễn thuyết và im lặng cũng y như nhau thôi” [3;277].

Là một nhà văn chuyên nghiệp, Costello hiểu rõ bản chất của sáng tạo văn học là “chuyện bịa”, chuyện hư cấu. Ngay cả việc kể chuyện mình, người nói đang đồng thời “đính kèm” vào đó những bình luận để định hướng hoặc có ý thanh minh. Costello không quan tâm đến việc có hay không thực tế ấy xảy ra, mà nghĩ tới ý nghĩa thực chất của sự kiện, tức là những giá trị đích thực, cốt lõi của nó trong cuộc sống.

Xuyên suốt *Người chặm* là những sự chuyển biến tích cực của cả hai nhân vật chính, khi họ nhìn về người khác. Muốn hiểu người khác, họ buộc phải thay vai hiện tại, chuyển sang vai thích hợp hơn, cũng là thay đổi điểm nhìn, điểm quan sát, tiếp cận. Rayment phải đọc tiểu thuyết và các ghi chép của Costello, Costello phải lắng nghe Rayment, hiểu trọn vẹn cuộc đời ông ta, thay vì chỉ nắm bắt “một quãng” nào đó ngắn ngủi. Cả hai đều làm “người đọc” của nhau, bên cạnh việc làm nhân vật nhà văn hay nhân vật trong tiểu thuyết của nhà văn đó. Có thể thấy hai lớp truyện được dần dần bóc tách trong *Người chặm* của Coetzee: truyện về cuộc đời của Rayment sau vụ tai nạn làm ông gãy chân và truyện về Rayment trong tư cách là một nhân vật được Costello sắp sửa đưa vào cuốn tiểu thuyết mới. Truyện đầu là chủ lưu, truyện sau là phụ lưu; truyện đầu hướng tới các triết lý về phận người trong đời sống xã hội hiện đại, truyện sau hướng tới những câu chuyện văn chương, là một siêu hư cấu với bề bộn những tranh luận về hoạt động sáng tạo nghệ thuật.

Theo Wayne Boothe, người khởi xướng Tu từ học tiểu thuyết, có một khái niệm then chốt trong lý thuyết của ông là tác giả hàm ẩn. Tác giả hàm ẩn không xuất hiện trong tác phẩm, nhưng tiếng nói của anh ta ở khắp mọi nơi, bởi đây chính là bản phóng tác hàm ẩn của tác giả thực. Vấn đề cơ bản là xác định rõ chân dung tác giả hàm ẩn trong mỗi sáng tác cụ thể, từ đó, thấy được phong cách, giọng, chủ đề... [4]. Soi chiếu lý thuyết ấy ở *Người chặm*, tác giả hàm ẩn có những điểm gần gũi với nhà tiểu thuyết Costello, người có quyền uy đặc biệt, kể cả khi không lộ diện trực tiếp. Costello gửi gắm những thông điệp về hành trình tìm kiếm sự thật, nhất là sự thật về bản thân, qua từng biến cố của cuộc đời. Sự dấn thân của bà đem lại không khí tích cực trong tác phẩm, tác động trực tiếp đến Rayment, cho Rayment những trải nghiệm chưa từng có.

Một điều thú vị nữa, Costello thuộc kiểu nhân vật “tái xuất hiện”, đã từng là trung tâm trong chính tiểu thuyết lấy tên bà - *Elizabeth Costello* - mà Coetzee sáng tác trước đó. Sự trở lại này gọi mời hàng loạt những diễn giải hấp dẫn cho những ai yêu thích tác phẩm của Coetzee, chẳng hạn như vấn đề liên văn bản hoặc tự thuật... Một cái nhìn dọc về hệ thống tiểu thuyết của Coetzee chắc hẳn sẽ đem lại nhiều kết nối ý nghĩa.

3. Kết luận

Người chặm của Coetzee là một siêu hư cấu, một tiểu thuyết viết về tiểu thuyết, bởi nó bóc trần hoạt động sáng tạo văn chương. Ở đó, độc giả thấy được những khó khăn của nhà văn trong cuộc tìm kiếm nhân vật; sự chống cự của nhân vật khi anh ta cảm thấy không thoát mái dưng những soi ngắm của nhà văn. Và để hòa hợp, nhà văn và nhân vật đã có những thỏa hiệp. Mỗi

quan hệ giữa nhà văn và nhân vật là vấn đề không đơn giản xưa nay, và theo thời gian, nó cũng không hết phức tạp hơn. Tuy nhiên, đưa vấn đề ấy vào tiểu thuyết, xử lý nó theo cách riêng là cả một nghệ thuật. Coetzee, với sự uyên bác và tinh tế của mình, đã làm cho *Người chậm* trở thành một trong những tiểu thuyết xuất sắc nhất của văn xuôi đương đại thế giới. Và cùng với những Italo Calvino, Paul Auster, Don DeLillo, Salman Rushdie,... Coetzee đã có đóng góp đáng kể trong việc xây dựng nên diện mạo văn học đa sắc hôm nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] C.Kenneth Pellow, 2019. Intertextuality and Other Analogues in J.M.Coetzee's *Slow Man*. *Contemporary Literature*, Volume 50, Number 3, pp.528-552.
- [2] Matthijs Baarspul & Paul Franssen, 2018. *Settling for "something less": J. M. Coetzee's Slow Man and the Shakespearean Bed-Trick Motif*, Pages 554-565. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0013838X.2018.1483619>
- [3] J.M.Coetzee, 2015. *Người chậm* (Thanh Vân dịch). Nxb Lao động, Hà Nội.
- [4] Cao Kim Lan, 2015. *Tác giả hàm ẩn trong Tu từ học tiểu thuyết*. Nxb Văn học.
- [5] Nguyễn Thị Thanh Hiếu, 2017. Cảm quan nghệ thuật của Salman Rushdie trong Haroun và Biển truyện, *Tạp chí Khoa học*, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, Số 6, tr.3-9.

ABSTRACT

Author and literary character in *Slow Man* of J.M.Coetzee

Nguyen Thi Thanh Hieu

School of Social Sciences Education, Vinh University

Slow Man is a metafiction of J.M.Coetzee. Many stories related to literature were showed in this novel, especially the issue of author and literary character. This article analyses the power and the limitation of the author, the effort of the character to escape from the author's control and their alteration to have a positive relationship.

Keywords: author, character, *Slow Man*, Coetzee.